

Räddningsnämnden, Uppsala kommun
Remissvar Fö2023/01534

Datum:
2024-02-06

Diarienummer:
RÄN-2024-00015

Handläggare:
Cecilia Svensson

Regeringskansliet, försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över promemoria Explosiva varor – ett nationellt tillståndsregister och kriminalisering av förstadier till brott mot tillståndsplikten, Fö2023/01534

Ärendet

Försvarsdepartementet har skickat remiss till Uppsala kommun med önskan om synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Externt diarienummer: Fö2023/01534

Sammanfattning

Räddningsnämnden, Uppsala kommun, har följande svar på promemorian. I sin helhet ser det bra ut, och det nationella tillståndsregistret är välkommet och kommer underlätta mycket av vårt arbete framöver. Generellt finner också räddningsnämnden inga hinder för att känslig information hamnar under sekretess eftersom det kan vara viktigare än allmänhetens insyn, och ser ej hur det kan anses inskränka demokratin i stort. Fördelarna med att sekretessklassa dessa ärenden övervinner nackdelarna, detta eftersom sannolikheten att varorna hamnar orätta händer minskar. Detta bidrar också till en ökad trygghet hos de personer som hanterar explosiva varor. I synnerhet har räddningsnämnden märkt att detta kan öka tryggheten hos mindre aktörer med förråd i nära anslutning till bostaden.

Synpunkter och förslag

1. Föreslagen nya lydelse i Offentlighets- och sekretesslagen är bra: "Sekretess gäller hos MSB och hos en kommunal myndighet för uppgift i ärende om tillstånd som avser brandfarliga eller explosiva varor, om det kan antas att sådana varor kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs".

Det finns dock fler tillstånd och det är de tillstånd som polisen utfärdar för sprängningar inom detaljplanelagt område. Ur brottsynpunkt finns det en stor sannolikhet att det kan stjälas explosiva varor även här, särskilt då de explosiva varorna hanteras mer "öppet" på en arbetsplats och det ej ställs samma höga krav på tillträdesskyddet. För ett par sprängare kan det vara svårt att stå emot om någon genom hot vill förskansa sig varorna, det kan därför finnas en tanke om att dessa tillstånd också kan behöva gå under sekretess. I samarbetet med polisen har vi fått erfara att dessa har varit att betrakta som allmänna handlingar och vem som helst kan begära ut var det sprängs och därmed få reda på var det går att få tag på sprängmedel. Förvisso lär det framkomma ganska snart för folk som är i närheten att det ska sprängas, men genom att inte kunna ta reda på informationen flera veckor i förväg genom att ta del av handlingar kan en del ovälkomna besök kanske undvikas.

2. Det är bra att det i det nationella registret kommer att framgå vilka tillstånd som återkallats. Föreligger inga hinder kan det också vara mycket bra att även de som lämplighetsprövas men ej blivit godkända, eller de sökanden som fått avslag på sin tillståndsansökan, finns med i detta register. Det är oftast dessa personer som är viktigast att uppmärksamma om de skulle söka sig till en annan arbetsgivare/kommun. Det kan vara viktigt för en annan myndighet, än den myndighet som ej godkänt personen/tillståndet, i andra ärenden att veta detta i förväg. Personen kan byta arbetsgivare till ett annat lokalpolisområde, och vid en ny prövning kan uppgifter kring personernas olämplighet försvinna. Att ha dessa personer i registret är mer angeläget än att ha godkända deltagare. Eftersom dessa beslut kommer att vara belagda med sekretess och tystnadsplikt kommer det ej påverka dessa personer mer negativt än nödvändigt.
3. Idag är det ett bekymmer att tillståndsmyndigheterna ej får reda på när personer begår brott som borde vara skäl till återkallelse av tillståndet. Det enda tillståndsmyndigheten får är information om när en person blir dömd för något brott enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor. Däremot kan det finnas andra brott som bör påverka tillståndet. Nyttan av ett nationellt register skulle också kunna bli ännu större om det går att samköra med brotts- och misstankeregistret såsom tex. vapenregistret görs idag. Den som begår något brott som leder till att vapenlicensen kan komma att dras in upptäcks då automatiskt av polisen. Så som lagen ser ut idag får polisen ej ha register över personer i frågor där polisen inte är tillståndsmyndighet. Kunde en lag ändras på något sätt så att polisen ges möjlighet att ha ett register över de personerna som de lämplighetsprövar (på begäran av MSB och kommunerna) så hade detta register kunnat samköras på samma sätt som vapenregistret.

Ett förslag för att komma till rätta med detta bekymmer är att lämplighetsprövningen av deltagare och föreståndare helt fråntas MSB och kommunerna, och i stället söker personerna själva att bli godkända för detta hos polisen. Den största delen av lämplighetsprövningen görs ändå av polisen i praktiken idag. Det är inte alltid heller som MSB eller kommunen får reda på varför personer ej bedöms som lämpliga av polisen, vilket kan göra det svårt att formulera ett avslag. Detta gör att det blir ett ofullständigt avslag juridiskt sett, och det ger personerna dåliga möjligheter att också överklaga detta avslag. Ett annat problem med att föreståndarskapet/deltagare söks av den med tillstånd (eftersom godkännandet idag följer tillståndet) är att det är

arbetsgivaren (den som söker hanteringstillståndet) som får beslutet att en anställd är med i brotts/belastningsregister eller inte bedöms som lämplig av andra skäl. Av hänsyn till den enskilde arbetstagarens integritet blir det svårt för MSB/kommuner att formulera ett avslag på personers anmälan om att vara föreståndare/deltagare om anmälan kommer från en arbetsgivare/tillståndsinnehavare. Det är inte heller alltid polisen kan vara tydlig med varför de inte bedömer personen som lämplig. Om polisen är den myndighet som ger personerna ett certifikat/godkännande att jobba med explosiva varor, som personerna i sin tur kan visa upp för arbetsgivare/tillståndsmyndighet. Detta register borde då också lättare kunna samköras med brotts och misstankeregistret såsom vapenregistret görs idag. Detta är ett system som används i Norge och det kan vara bra att snegla på erfarenheterna härifrån.

4. Att de uppgifter som tillståndsmyndigheterna skriver in i registret automatiskt förses med sekretess är bra. Vissa verksamheter kommer behöva ha tillgång till sekretessbelagda uppgifter, såsom försäljare/leverantörer av explosiva varor. Det kan finnas anledning att olika nivåer finns för detta; att en fyrverkerileverantör har tillgång till uppgifter om var ännu mer stöldbegärliga och farliga varor finns i samhället (tex sprängämnen) är onödigt. Formerna för detta behöver redas ut.

Kopia till: filip.lindstrom@regeringskansliet.se

Räddningsnämnden, Uppsala kommun

Tobias Lundblad
Ordförande

Rosalind Göthberg
Sekreterare